

بررسی جایگاه مدیریت در اکوسیستم تالاب پریشان

رقیه نظری^۱، مریم نظری^۲

چکیده

تالاب پریشان اهمیت بسیاری در رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی و... منطقه کازرون دارد در این راستا خشکسالی های متوالی و همچنین مدیریت نادرست آن موجب شده که بحرانهایی در بخش کشاورزی و همچنین گردشگری و ... به وجود آید. با توجه به اینکه اهمیت این تالاب شناخته شده است، بهره برداری بیش از حد و اقداماتی چون حفر چاه و خشک شدن چشمه هایی که منبع تغذیه آب تالاب بوده اند و همچنین راهسازی بین روستایی در سالهای اخیر اثرات بسیار منفی بر میزان آب دهی تالاب گذاشته است. از آنجا که تالاب پریشان در منطقه گرمسیری واقع شده است و حیات و موجودیت آن هم در تعدیل آب و هوا و هم در بخش کشاورزی بسیار غنیمت و ارزشمند می باشد، این سوال ایجاد می شود که راهکارهای جلوگیری از خشک شدن آن چه می باشد و چگونه می توان تالاب پریشان را به گونه ای مدیریت کرد که زیستگاهی مناسب برای جانداران و گیاهان و... گردد. در این مقاله به شرح و توصیف چگونگی مدیریت تالاب پریشان پرداخته شده است.

کلید واژه: مدیریت، تالاب پریشان، خشکسالی، عملکرد انسانی

مقدمه

همانگونه که در تعریف مدیریت آب می توان گفت: عملیات برنامه ریزی، توسعه، توزیع و مصرف بهینه منابع آب تحت مقررات و سیاست معینی می باشد، رشد جمعیت و توسعه شهرنشینی توجه به مسائلی از قبیل تأمین آب شرب، حفظ بهداشت آب، حفظ محیط زیست، تأمین به اندازه آب کشاورزی، صنعتی و تجاری را افزایش می دهد و چنین مسائلی موجب گشته

^۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی. دانشگاه سیستان و بلوچستان Parivash.n2010@gmail.com

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد اقلیم - برنامه ریزی محیطی. دانشگاه سیستان و بلوچستان Maryam.nazanin082@gmail.com

است که توجه به مساله آب بیشتر گردد. به راستی که قرن بیست و یکم، قرن جنگ بر سر آب نام گرفته است. در قسمت های مختلف دنیا، بخصوص در کشورهای در حال توسعه، مسائل مرتبط با آب از قبیل: کمبود آب، آلودگی آب و افزایش خسارات ناشی از سیل وجود دارد... (ضرورت مدیریت یکپارچه آب، آلاله قائمی، عبد رضا کریمی). این مسائل کمبود مواد غذایی و به دنبال آن گسترش بیماریها را در پی خواهد داشت. بنابراین در کشورهایی مانند ایران که با کمبود منابع آبی مواجه می باشد، توجه به کلیه منابع آبی از اهمیت بالایی برخوردار است. با توجه به اینکه امروزه جهان با بحران کمبود آب روبه روست و عوامل طبیعی مانند خشکسالی بر طبیعت چیره گردیده است؛ آمارها نشان داده در سالهای اخیر خشکسالی بیشترین تلفات جانی را داشته است. و همچنین عوامل انسانی که با بهره برداری بیش از اندازه و از بین بردن پوشش گیاهی و آلوده کردن آبهای سطحی و زیر زمینی ... به بحران آب کمک کرده است. رشد روز افزون جمعیت، توسعه اراضی کشاورزی در مناطق خشک و نیمه خشک جهان، گسترش صنایع، توزیع ناهمگون زمانی و مکانی آب شیرین به لحاظ کمی و محدودیتها و مشکلات روزافزون کیفی منابع آبی، در بسیاری از کشورها، تأمین آب مطمئن را به یکی از چالشهای اساسی قرن حاضر تبدیل نموده است. و جهان را با بحران آب روبه رو ساخته است. این نشان می دهد که امروزه باید همین مقدار ناچیز را مدیریت کرد، در غیر این صورت، مدیریت نادرست می تواند خود بحران آفرین تر باشد. تالاب پریشان از جمله اکوسیستمهای حیاتی جهان است که همه ساله زیستگاه پرندگان و حیوانات بیشماری می باشد اما خشکسالی های متوالی و همچنین عملکردهای انسانی چون حفر بی رویه چاه و از بین بردن پوشش گیاهی اطراف تالاب ... حیات تالاب پریشان را به معرض نابودی کشانیده است. به روشنی می توان گفت که آنچه آن را بدین جا رسانیده است نحوه مدیریت در بهره برداری آن بوده است، اینکه هیچ گونه برنامه ریزی برای آینده تالاب نشده و اگر برنامه ای هم در نگه داشتن این اکوسیستم حیاتی بوده است، بسیار ضعیف اجرا شده است. از آنجا که تالاب پریشان در منطقه خشکی واقع شده است و محدودیتهایی در آب ورودی آن وجود دارد به طوری که تبخیر و خشکسالی، میزان ورودی آب آن را کاهش داده است می توان گفت که بخش زیادی از این محدودیتهای ناشی از اجرای طرح های مدیریت منابع آب است. در این مقاله تلاش بر آن شده است که نقش مدیریت را در حیات کنونی و آینده تالاب پریشان بررسی نماید.

موقعیت جغرافیایی

تالاب پریشان یکی از تالاب های دائمی آب شیرین کشور است. این تالاب در میان کوهستان فامور و در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی شهرستان کازرون و ۱۲۵ کیلومتری غرب شیراز (مرکز استان فارس) واقع شده است. مختصات جغرافیایی تالاب به شرح زیر می باشد: این تالاب بین ۵۱ درجه و ۴۴ دقیقه و ۵۱ درجه و ۵۱ دقیقه طول شرقی و ۲۹ درجه و ۳۲ دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض شمالی واقع می باشد. ارتفاع آن از سطح آب های آزاد ۸۲۰ متر است. حوزه آبریز این دریاچه ۲۶۶/۵ کیلومتر مربع است. وسعت آن در فصول و سال های پر باران و یا سال ها و فصول خشک وسعت متغیری دارد؛ بیشترین گسترش آن در فصل بهار (اردیبهشت ماه) و کمترین وسعت را در فصل پائیز دارا می باشد. با محاسبه داغ آب در سال های مختلف و براساس نقشه های توپوگرافی با مقیاس یک پنجاه هزارم و همچنین تصاویر ماهواره ای وسعت تالاب پریشان ۴۱/۸۷ کیلومتر مربع تعیین شده است. (شاخص های جغرافیایی تالاب پریشان-عباس علی دهقانی).

نقش و اهمیت تالاب پریشان

تالابها از جمله مولود ترین محیط های جهان اند، آنها گهواره های تنوع زیستی دنیا هستند که با نگهداری آب و قابلیت زادآوری اولیه نقش مهمی در بقای گونه های بیشماری از گیاهان و جانوران وابسته به خود ایفا می کنند. با وجود پتانسیلهای زیست محیطی چون؛ جلب گردشگر، اقتصادی، اجتماعی، ورزشی و مهاجرت انبوه پرنندگان مهاجر از سراسر دنیا و زادآوری ماهیان و سایر آبزیان و ایجاد محیطی مناسب برای حیات گیاهان خاص آن اکوسیستم، نقش به سزایی دارند. یکی از زیباترین دریاچه های آب شیرین کشور دریاچه پریشان است که جزء مناطق حفاظت شده و تالاب ثبت شده بین المللی است به دلیل قرار گرفتن در کنار کوه های جنگلی و همچنین پوشش گیاهی وسیعی که در حاشیه آن روئیده، زیبایی شگفت انگیزی دارد، این تالاب با ویژگی های منحصر به فردی که دارد؛ دارای ارزشهای زیست محیطی فراوانی است از جمله اینکه: یک منبع آب مناسب برای مصارف کشاورزی و دامداری است؛ گیاهان آبری این دریاچه با کاهش سرعت و تلاطم آب فرصت ته نشینی رسوبات را افزایش می دهند که پوشش گیاهی تالاب به صورت باد شکن عمل نموده و با تثبیت خاک از

فرسایش بادی پیشگیری می کند؛ وجود آب شیرین تالابهای ساحلی مانع از حرکت آب شور لایه های زیرین به سطح خاک می شود که این عمل علاوه بر تامین آب مورد نیاز مصارف خانگی، آبیاری و کشاورزی جوامع محلی، از شور شدن خاک جلوگیری می نماید. همچنین به عنوان پناهگاه مناسبی برای حیات وحش می باشد و در تعدیل آب و هوای منطقه نیز موثر است و علاوه بر اینکه منطقه ای توریستی شناخته شده ای است این تالاب می تواند به عنوان یک آزمایشگاه طبیعی برای آموزش دانشجویان منابع طبیعی و کشاورزی و زیست شناسی مورد استفاده قرار گیرد...

تالاب پریشان از اکوسیستم های پایدار و از لحاظ زیست محیطی دارای حساسیت و اهمیت بالایی است. به سبب گوناگونی آب و هوا و گیاهان، پرندگان ویژه جنگلهای بلوط، پرندگان جنگلهای گرمسیری، کوهستانی و تالابی در آن زندگی می کنند و تاکنون دست کم ۲۶۳ گونه پرنده در منطقه حفاظت شده پریشان شناسایی شده است. از مهم ترین پرندگان بومی دریاچه، انواع مرغابی، باکلان، نوک قاشقی و ماهی خوار را می توان نام برد. این دریاچه همچنین یکی از بهترین زیستگاههای پرندگان مهاجر جهان است؛ درنا، پلیکان و فلامینگو را می توان از مهم ترین پرندگان مهاجر این دریاچه دانست که از سرزمینهای گوناگون مانند سیبری، کانادا، دانمارک و... به اینجا می آیند. (مظفریان، ۱۳۷۳، ص ۳۸). **اهمیت جهانی دریاچه پریشان**: در ۱۳۵۰ خ در «کنفرانس جهانی تالابها و پرندگان مهاجر» که در شهر رامسر تشکیل گردید، کارشناسان جهانی، از نظر تنوع پرندگان و زیبایی چشم اندازها، دریاچه پریشان (به همراه دریاچه ارژن فارس) را به عنوان مرکز پژوهش جهانی تالابها، تحت مدیریت پروژه بین المللی، برگزیدند. در زمستان (۱۳۵۱ خ) منطقه ای به وسعت ۱۹۱ هزار هکتار به عنوان پارک انتخاب گردید و دریاچه های پریشان و ارژن در میانه پارک قرار گرفتند. در ۱۳۵۳ خ به علت مشکلاتی که پیش آمد، وسعت این منطقه به ۹۱ هزار و سپس به ۶۵ هزار هکتار کاهش یافت و عنوان آن نیز به پارک ملی تبدیل گردید و در همان سال (۱۳۵۵ خ) این پارک از سوی سازمان یونسکو به عنوان «ذخیره گاه زیست کره» برگزیده شد. (منطقه حفاظت شده ارژن و پریشان (نشریه)، اداره کل حفاظت محیط زیست استان فارس).

اهمیت اکوسیستم تالاب پریشان در منطقه کازرون

همایش ملی مدیریت بحران آب
The National Conference on Water Crisis Management
دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، اسفندماه ۱۳۸۸

در طول ادوار گذشته تاریخ، آدمیان «آب» را به عنوان عنصری تمدن ساز می نگرسته اند؛ هر کجا آبادانی در پهنه جهان نمایان شده است، بقای خود را از این گوهر هستی بخش داشته است و در واقع آب، ضامن حیات جوامع انسانی قلمداد می شود. تاریخ فرهنگ و تمدن ایران زمین، سراسر حکایت از جایگاه مقدس و بی بدیل آب در نزد ساکنان این سرزمین دارد؛ ایرانیان چه در دوره باستان و چه در دوره پس از ورود اسلام، آب را پاس داشته و ارج می نهاده اند. بسیاری از مراسم و مناسبت های آیینی مردم ایران در دوره پیش از اسلام، با محوریت و حضور آب برپا می شده و همواره ردپایی از قداست و حرمت آب در آن به چشم می خورده است. این نگاه با تلفیق با آموزه های دین مبین اسلام، تقدس و اهمیت بیشتری به آب می بخشد؛ به گونه ای که در آیات کتاب آسمانی قرآن و روایات منسوب به بزرگان دین، موارد متعددی در ستایش و اهمیت آب می توان یافت (مهدی بختی، راه کارهای فرهنگی مدیریت منابع آب). در دنیای امروز به دنبال دگرگونی های عمده جوامع و تحولات جمعیتی مقوله آب و بحث محدودیت آن شکل دیگری به خود گرفته است؛ با افزایش سرسام آور جمعیت انسان، تقاضا برای مصرف آب به طور چشمگیری افزایش یافته است. هم اکنون بحران کمبود و کیفیت آب، موضوع اساسی مذاکرات بین کشورهای شده است. از آنجا که منطقه کازرون در ناحیه گرمسیری واقع شده است وجود چنین منبع آبی بسیار غنیمت و بس ارزشمند است چراکه تالاب پریشان به تعدیل هوای منطقه کمک شایانی داشته و این منطقه را از خشکی کامل رهایی داده است. ساکنین اطراف تالاب پریشان از فواید وجود چنین منبع غنیمت زا بهره های هنگفتی برخوردار گشتند. کشاورزی به عنوان اقتصادی پایه نقش بهینه ای را برای تامین معاش زندگی بر جای گذاشت. ماهیگیری، دامپروری، ... و همچنین گردشگری که از موارد مهم توجه به تالاب پریشان است. همه ساله تالاب پریشان میزبان گردشگران بسیاری است که از مناطق دور و نزدیک از آنجا دیدن می کنند. بنابراین می توان گفت جهت دادن و توسعه این اقتصاد پایه نیاز به مدیریت کارایی دارد. وجود تالاب پریشان در هنگام پربابی شادی جان فزایی را در روحیه ساکنین ایجاد می کند و آنها با دلگرمی ها و امیدواری بهتری به زندگی شان می نگرند. همچنین وجود تالاب پریشان موجب گشته که همگان شناخت بهتری به منطقه داشته باشند و از انزوایی که بسیاری از مناطق دچار آن شده اند، بیرون گریزد. با توجه به اینکه کازرون منطقه ای است که با تمدنهای دور ایران شناخته شده و همیشه جاذب توریستهای داخلی و خارجی بوده، تالاب پریشان را به عنوان جایگاهی برای تفریح و آرامش خویش بر می گزینند، که این مورد وجهه بسیار خوشایندی برای کازرون هم می

تواند منظور گردد. از آنجا که وجود این تالاب در کنترل سیل اهمیت دارد به نوعی از فرسایش خاک هم جلوگیری کرده و پناهگاهی بسیار مناسب برای حیات جانداران و گیاهان می باشد. و با تولید بیشترین ماده زنده بر روی سطح برای پرندگان بهترین زیستگاه شناخته شده است. بیانگر این است که حیات بسیاری از ساکنین محلی و موجودات و پرندگان و... به حیات تالاب پریشان بستگی دارد.

اثرات پدیده های طبیعی بر تخریب تالاب پریشان

تغییر اقلیم و افزایش خشکسالی، به دلیل افزایش تولید گازهای گلخانه ای در جو و تکامل زمین که از دوره اول زمین شناسی بوده اتفاق می افتد، بارش برف را در کشور کاهش داده که تاثیر مستقیمی بر آب رودخانه ها و ورودی آب تالاب ها و خشکسالی شان داشته است و موضوعی طبیعی است. مجتبی یحیی آبادی، مدیریت منابع آب در شرایط خشکسالی). خشکسالی پدیده ای طبیعی که گاه در اثر نتیجه درازمدت عملکردهای ناشیانه بشر بر اکوسیستم های طبیعی به وجود آید. که به بهترین مورد می توان اشاره داشت به از بین بردن پوشش گیاهی و چرای بی رویه و مکانیابی های نامناسب برای ساخت کارخانه و ... که به گرم شدن زمین هم کمک خواهد کرد و گاه به گونه ای طبیعی، خشکسالی دوام پیدا میکند که یکی از خطرناک ترین و مخرب ترین اثرات خشکسالی ضایعاتی است که بر محیط زیست منابع طبیعی زیستگاه ها و اکوسیستم ها ایجاد می شود طول دوره خشکسالی بر بهداشت عمومی، اشتغال بیکاری تاثیر می گذارد و همچنین بیماری های قلب و عروق حساسیت و بیماری های تنفسی افزایش می یابد که مورد آخر اساسی به علت آلودگی هوای ناشی از گرد و غبار حاصل از فرسایش های بادی است. پدیده خشکسالی بر ظرفیت بالقوه یک منطقه اثر کاهنده دارد، زیرا بیکاری در منطقه افزایش یافته و استاندارد سطح زندگی مردم کاهش می یابد. خشکسالی بر صنعت توریسم و جهانگردی تاثیر عجیبی دارد و اثرات سوء آن می تواند سبب رکود شدید در صنعت توریسم چه در سطح ملی و چه در سطح بین المللی شود و این امر آسیب و زیان بسیار شدیدی را به ویژه بر مناطقی که صنعت گردشگری در آنها اهمیت خاص دارد وارد می سازد. با توجه به اهمیت حیاتی تالاب پریشان، پدیده خشکسالی، اکوسیستم آن را بسیار شدید تحت تاثیر خودش قرار داده است، کم آبی تالاب، موجب از بین رفتن موجودات آبی و نابودی منبع غذایی موجودات شده و پرندگان مهاجر هم به جای مهاجرت به

تالاب پریشان، مناطق جنوبی تر از جمله قسم را انتخاب می کنند. کشاورزی را از رونق بایستی اش می اندازد و روند گردشگری را نیز کاهش می دهد، امروزه وجود حشرات موزی و مضره که از لاک پشتها و ماهی هایی که در اثر بی آبی ازبین رفته اند، تغذیه می کنند؛ موجب بیماری های عفونی در منطقه گشته است. این نشان می دهد که تالاب پریشان چه در زمان کم آبی و چه در زمان پر آبی نیاز شدیدی به مدیریت دارد.

اثرات عملکرد انسانی بر اکوسیستم تالاب پریشان

همواره بشر برای رسیدن به خواسته های مادی و همچنین معنوی خویش، دست به تغییر طبیعت اطراف خویش می زند که این گاه جزئی و گاه به گونه ای وسیعی ای این دگرگونی صورت میگیرد. در مواردی ناچیز به سازش با طبیعت پرداخته است، چراکه همواره بشر به دنبال منافع خویش بوده و برای رسیدن به نیازهایش بسیار تلاش خواهد کرد و به طبیعت آنگونه می نگرد که تمام ناشدنی و دست یافتی و خدمتگذار همیشگی اش می باشد. تالاب پریشان هم یکی از جاذبه های طبیعی ارزشمندی است که همواره از ابتدای پیدایش تا کنون، به بشر خدمت هنگفتی کرده است؛ چه به عنوان منبع آبی برای کشاورزی و ماهیگیری و چه به عنوان زیستگاه طبیعی و فضای گردشگری و... خدمات ارزشمندی به ساکنین منطقه داده است جدای از طبیعت خشن خشکسالی، عملکردهای انسانی هم بر تخریب و نابودی آن تاثیر گذاشته است، عملکردی چون بهره برداری زیاد آب و حفر بی رویه چاه که موجب گشت بسیاری از چشمه های که منبع تغذیه آب تالاب پریشان بوده اند خشک گردند. چنانچه وجود تالاب، همیشه از فرسایش خاک و همچنین طغیان سیل جلوگیری می کند. مشخص نبودن محدوده تالاب پریشان و عملکرد ضعیف سازمان محیط زیست، سبب این گشت که بخش بسیاری از محدوده تالاب را به جاده سازی بین روستایی اختصاص داده شود، به طوری که از این محدوده به عنوان راهی میان بر و کوتاه کردن راه های بین روستایی استفاده شد و هیچگاه بینشی به یک روز پر آبی تالاب، در آینده در نظر گرفته نشد. راهسازی به قیمتی بود که هکتارها نیزاری سوزانده شد که زیستگاه لاک پشتهای تالاب و پرنده های مهاجر تالاب و دیگر جاندارانی بود که زنده زنده در آتش آگاهی بشر سوختند، که با این کار، علاوه بر محدود کردن فضای مکانی تالاب، آن را به زیستگاه نامنی برای پرندگان ساخت و آسیب بسیار بزرگی به بخش گردشگری منطقه زد. سموم مختلف کشاورزی که وارد تالاب می گردد،

زیستگاه آبزیان را به مخاطره انداخته است. و امروزه طرح پتروشیمی در نزدیکی تالاب پریشان طرح ریزی شده است و چنانچه با شروع و بنای مجتمع پتروشیمی، پسمانده های شیمیایی بسیار زیان دار به تالاب ریخته شوند، دیگر حیاتی برای تالاب پریشان نخواهد ماند.

جایگاه مدیریت در پایداری اکوسیستم تالاب پریشان

شعار روز جهانی تالابها در سال ۲۰۰۹ تاکید بر مدیریت یکپارچه منابع آبی به عنوان یک رویکرد مهم و مشترک در چالش های مدیریتی تالاب دارد. چنانچه مدیریت زیست بومی بیان کننده؛ نوعی مدیریت منابع طبیعی و محیط زیستی بوده که هدف آن پایداری زیست بوم برای تامین نیازهای اکولوژیکی و انسانی در آینده است. رویکرد مدیریت زیست بومی نیازهای انسانی را در مرکز مدیریت تنوع زیستی قرار می دهد که هدف آن مدیریت زیست بوم بر اساس کارکردها و استفاده های چند گانه از این کارکردها است. اعمال چنین رویکردی در مدیریت زیست بوم ها، منجر به بهینه سازی از زیست بوم ها و کاهش مخاطرات آن می شود. بند «الف» ماده ۶۷ قانون چهارم به صراحت به این رویکرد اشاره دارد. مدیریت زیست بومی به عنوان یک رهیافت نوین در برنامه های محیط زیستی کشور وارد شده تا ضمن حفظ پایداری، توسعه و تضمین سلامت در زیست بوم های کشور، انجام فعالیت های توسعه ای در کشور بر اساس ظرفیت تحمل محیط صورت پذیرد. (برنامه چهارم توسعه). استقرار مدیریت زیست بومی یکی از سازوکارهایی است که می تواند به حفظ و پایداری زیست بوم ها منجر شود که هم بر توان طبیعی و هم به ظرفیت تحمل زیست بوم ها در طرح های توسعه ملی و منطقه ای نیز توجه دارد. با توجه به اینکه تالاب پریشان در مرحله ای بحران آبی قرار دارد، مدیریتی کارا را می طلبد که بتواند تالاب پریشان را از این عملکردهای آگاهانه و ناآگاهانه انسانی که نابودی آن را تشدید و تسریع می کند؛ نجات بدهد. روشن است که چنین اقدامات انسانی در بروز خشکسالی تاثیر بسیار داشته است. با توجه به تعریف مدیریت زیست بومی و همچنین اهداف و جهت دادن آن به سمت پایداری اکوسیستم ها؛ امروزه مدیریت تالاب پریشان، تنها به سازمان حفاظت محیط زیست محدود نمی شود بلکه مشارکت مردم بومی را ضرورت بسیاری می داند، آگاهی مردم بومی در زمینه حفظ و حراست می تواند جزء یکی از اهداف مدیریت زیست بومی گردد. مشارکت همگانی در طرح حفاظت از تالاب پریشان کمک می کند که

بومیان منطقه با حیات ارزشمند تالاب آشنا گردند و عملکردهای نا آگاهانه ای چون حفر بی رویه چاه، راهسازی های خودخواهانه ... که صورت می گیرد را متوقف سازند و با نوعی احساس مسولیت نسبت به نگهداری آن بنگرند. مدیریت چه به صورت فردی و چه مردمی و چه اینکه از طرف سازمان و یا نهاد خاصی باشد، نیازمند بینشی درونی و اعتقادی و وجدانی است. درک این باور یعنی درونی کردن حس مسولیت نسبت به حیات تالاب پریشان، در ذهن همگان باید گنجانیده شده و به گونه ای وجدانی، نهادینه گردد..

نتیجه گیری و پیشنهادات

بدون شک تالاب پریشان اهمیت فزون زایی در اقتصاد زندگی انسان و همچنین حیات پرندگان و آبزیان و .. دارد. وجود تالاب پریشان نشاط و روحیه شادی رادرساکنین منطقه ایجاد می کند که این بسیار ارزشمندمی باشدو در میزان امید به زندگی و بالا بردن اعتماد به نفس آنها موثر می باشد. با توجه به بررسی اهمیت آن و نقش مهمی که در منطقه ایفا کرده است، می توان گفت امروزه باید بر روی مدیریتی کار آمد سرمایه گذاری کردکه بتواند جایگا هی همیشگی برای حیات پریشان نشان کند و همواره تلاش و اهدافشان را در جهت ماندن تالاب پریشان، هدایت گرداند. سازمان محیط زیست به عنوان سازمانی قانونی می تواند مر احل قانونی عملکرد ها را پی گیر باشد و سیاستهای اهمال شده و مخرب را متوقف و یا کاهش دهد، اما بهترین مدیران، خود ساکنین بومی می باشند که تمام فواید تالاب پریشان به آنها می رسد و در نگه داشتن آن باید کوشا باشند. اینکه مدیریت تالاب را باید برعهده مردم گذاشت؛ در کشت درختان بومی که با شرایط محیطی منطقه سازگارند مشارکت داشته باشند، همواره گردشگران را آگاه سازند که ازهر گونه گزندى به زیستگاه تالاب پریشان پرهیز کنند و با رفتارهای ناهنجارو پر سرو صدا، آرامش و امنیت خاطر پرندگان مهاجر و دیگر موجودات را بر هم نزنند. هرگونه اقدامی هرچند کوچک با کمک کارشناسان محیط زیست صورت گیرد. درصورت خشکسالی احتمالی از هرگونه بهره برداری آب از سفره های زیر زمینی و سطحی جلوگیری گردد. تفریحات و مسابقات ورزشی در قسمت فضای سبز تالاب برگزار گردد. برگزاری همایشی مردمی و دانش آموزی و دانشجویی در رابطه با آینده حیات تالاب پریشان می تواند احساس مسولیت بیشتری با اینگونه اطلاع رسانی به وجود آورد. برپایی جشنواره و نمایشگاه به مناسبت های مختلف از جمله روز

جهانی تالاب و روز جهانی محیط زیست و روز درختکاری و... در برانگیختن انگیزه برای نگهداری و ایجاد اعتماد به نفس به ساکنین منطقه کمک شایانی خواهد کرد که این راهکارها به خوبی پیش نخواهد رفت جز اینکه با همکاری و مشارکت مردم و سازمان های مربوطه ای چون سازمان حفاظت محیط زیست و ...همراه باشد.

پی نوشت

۱- برنامه چهارم توسعه ، بند «الف» ماده ۶۷ قانون چهارم - تعریف مدیریت زیست بومی.

۲- مقاله شاخص های جغرافیایی تالاب پریشان- عباس علی دهقانی

۳- مقاله ضرورت مدیریت یکپارچه منابع آبی؛ آلاله قائمی ، عبدالرضا کریمی

۴- مظفریان، منوچهر، کازرون در آئینه فرهنگ ایران، شیراز، ۱۳۷۳ خورشیدی

۵- منطقه حفاظت شده ارژن و پریشان(نشریه)، اداره کل حفاظت محیط زیست استان فارس

۶- مقاله مدیریت منابع آب در شرایط خشکسالی، مجتبی یحیی آبادی